

Marko
Juvan

Odraščanje

(Trije pogledi v
»individualno
mitologijo«)

I. CESARJEVA OBLAČILA

Pisana krilca si si odpel.
Prhnijo sredi levitev, v luščinah
in v zelenih tkivih, na dlani pór:
skoznje si vstopal in izstopal,
kruhast možic. Svet je zadišal tisti čas
v tvoji sredici, ki ni vedela
ločiti zunaj od znotraj.
Stojiš, še otroški, na iztegnjeni kosti,
pomolu kamnitem in dolgem, kot žrtev
vetru izpostavljen,
ki krog tebe piha samoto.
Luč se vrti, gozd se reže iz kapelj,
orač, ves črn, lesen, ruje plug,
zagozden v koreninah. Iz globokega hleva
se hripavo oglašá živina,
bolšči kot osat, ko ga veter s koprivami
tre med koleni.
Boli in peče te sončeva žarica v lobanji,
v ušesih šumijo dogodki.
Si v izbi z velikimi, polodprtimi ókni.
Šipe so dvignile nebo in ti kažejo
tvoje oko zlomljeno v ogel. Kašljaš,

vročičen. Zdravnik je že šel,
dol po pomolu — zdaj si čisto
prazen, čutiš.

Takrat se spet zgane njen jezik,
slišiš, kako gnete svetikavo testo iz besed.
Kot prsti, ki so ti v vročih večerih
otirali znoj, gre vate po polžasti
stezi ušesa. Pokrije te,
zavijaš se vanje, v cesarjeva nova oblačila,
med plašči izbiraš in stisneš glavo
med njihove gube. Potem žmeriš
skoznje, vse špranjaste, napihnjene.
Razraščajo se in te kot mit obdajajo;
še manjši postajaš, ko preskušaš korak
v molčecih stopniščih, ko gledaš
v mesto zastavic, stolpičev, v glinasti svet.
Vanj si zavlekel vse krpe iz otroštva, razsajaš
z bogovi in bogci iz mavričnega stekla,
vsi letijo iz pravljíčarskega žezla.
Smejiš se, si praviš,
to je tule in to dam sem,
pa si kot služkinja v spolirani škatli,
kot čebela v satovju.
Vse daljše korake delaš, skačeš
zvezdam prek hrbtov
in mežikaš skoz muckaste meglice.
Nihče ne zdrsne s takšno hitrostjo
v notranjost trenutkov,
kjer utripa, kot pena peščena, resnica.
— Šele zdaj se oveš,
kam so te podajali tvoji gibi,
zaprti v sebi, sami odsevi
glasov in besed. Stojiš med svojimi oboki,
stebrišči in vrati. Zrak trdi,
hrešči kot celofan.
Stojiš v vedno istem kvadratu,
čeprav je vsaka daljica deljiva
v neskončnost. Koža napenja čezenj
svoje čute. Sonce zunaj pije z nje kaplje.
Mesto raste, kot si ga zarisal.

Za kožnato steno, pod predivom iz živcev.
Sred mita se blešči usoda,
punca iz pleníc in cunj.

- II. PONOVIŦVE
TRNULJČICE
- Valovanje konjevih lakotnic si zajel
med stegna, peto in kolena, pena
z njegovega gobca
prši
po tvojih ustnicah, njegovo sopenje
kot stebèr raste v tebi.
Odet v cesarska oblačila
brez gumbov in brez šivov si
kot lectov kipec. Bredeš med belimi lási neba,
ki z listjem drsi
po mrežah luž in potokov, med travo,
ki striže z dolgimi kraki.
Jutro je sivo. Spominja se tvojih
zamišljanj, jih kot jadro napenja
za črnimi jambori gozda.
Le tvoje pisane cunje
ječijo in tleskajo. —
V nenadnem razmiku luči, izpod kape
s pavjim peresom, jo gledaš.
Gledaš jo, z zlatim bodalcem pod sončno žarico.
Gledaš jo, kako se ponavlja v prostorih med debli
in vejami, gledaš in hodiš
s praznim povodcem. Za tabo ostajajo
gradovi iz rozetastih črtk, praznih
stopnišč. Hodiš in ne ločiš več sebe
od poti, izgubil si senco. Hodiš
in čutiš, kako tvoje kretnje izginjajo.
Vidiš jo: spi v dolgi senci črne preslice,
pestuje tvojo ranico — zadano in ukradeno.
— Na obzorju cvrči, vročina se zgošča.
Pogledi so skriti in daleč,
a žarijo med vama kot električne žice
med debli. Njihove roke lezejo med trnjem
vate, potihó kot žival,
čutiš njihova zakrinkana telesa in glasove,

povsod v tebi so, strgajo in hlastajo
narazen.

Kapa in nož zlebdita v mrččem zraku,
s sebe strgaš svoje plašče
in tečeš med trnjem — si valovanje
pod ladjo, ki se pelje počasi izza obzorja,
vsa temna, šepetajoča.
Si drevo, si veter, si skala.
si ogenj krog nje. —
Ničkolikokrat poljubljane,
a nikoli zdramljene. Še zmeraj
šušti v zrcalu strupena preslica:
ona ni ona, ni ena — z njo spiš v vseh srečanjih. Je
vedno. Enaka presenečenja. Slika,
ki živi za robom tebe,
tvoja le na pol. Ta polovica?
To si sam. Ob sebi s sabo.
— Brez vsega si. Gaziš črno travo.

II. NOČNA FRESKA

Za vsakim korakom je zastokalo globoko v produ,
kot da bi ugasnil plamen.
Peščine so težek, gluhi jezik
trhla izprana postelja na robu kraljestva.
Štrlijo v morje, zglajene, papirnate,
od válov utrujene.
Si kot bled duh iz steklenice,
odet v tleče perje
in s prazno šatuljo v rokàh.
Kot da bi od nekod pod tabo
prihajalo morje, tako bobni,
mračno in nevidno, tako nosi nasipe,
premika kamne in trga korenine. Jate rib bežijo
izpod tebe, srebrni hrbti med algami,
v zamolklo obzorje, ki žari
v noč na oni strani.
Vse se odmika: veter prihaja v sunkih izza hrbta,
od belih sob, gozda in krésov,
raznaša prostor ptic v vrtinec oblakov,
trave se razmikajo in sušijo svojo zeleno luč

med mrežami, ki tanke strmijo vate
z očmi ledenih kazalcev, kot bi jih bil razprostrl
med zemljo in nebo v gubah svoje poti.
Vse beži od tebe, s tabo naseljeni prostor
se lušči od tebe in čas je popokal po sredi.
Ne ti sam, nekaj zunanjega, drugega
te je zavrtelo nad morje, nad skalnate stene,
med sence preplašenih ptičev, soj škrlatnih dvorcev,
telo se ti daljša in roke ti odpre proti nebu,
da se oblaki kot brazde umikajo, noč se daljša kot kapnik,
v hladu se trga. — O, in zdaj lahko poješ, nič
ne priklješ, sploh se ne slišiš, vse se brez odziva
izgublja, se izmika, vedno na novo odpira!
Si na stičišču razsežnosti, kot v smrti, v brezglasju;
ni te, ko povsod si hkrati razseljen.
Skozenj te vidim, kako v razpeti vetrovki
bežiš za zrkli zaslonov iz hiše v hišo,
kako se pomikaš v ščemečem snegu elektronk,
enakomerno po kretnicah in upognjenih tirih,
brenčiš iz membrane, magnetni zapis si,
ko se zadevaš v neznana rokovanja
ko stojiš ob hrupu plesišč,
za polito mizo v kavarni, ko ugašajo luč.
Skozenj vidim, kako tvoj gozd razpada
kot kip iz soli, kako se topijo peščeni stolpiči,
kako lep je požar.
Skozenj te gledajo in spuščajo v tvojo dolino
na trnkah svoje oči. Govorijo tam zgoraj,
drug mimo drugega, da komaj ujameš kako besedo
izgubljeno. Čudno topla je in ti utripa v presenečenih
dlaneh: kot bi jo kdaj, vso drugo,
že slišal v svojih nemih prostorih.
— Ležiš v temni sobi, glavo si dvignil,
jo položil v svetlo senco okna,
šipa se komaj slišno trese od zvoka.
Dihaš in si rečeš: »Jutri
bi rad govoril z vami.«